

MIEN VAN 'T SANT

Elsbeth

Band 1

GROTE LETTER BIBLIOTHEEK
DEVENTER

‘Elsbeth, Elsbeth! Elisabeth...! Elisabeth van Berkholt!!!’

Steeds hoger en ongeduldiger klinkt de stem onder aan de trap. Maar Noortje de Kok is ook ongeduldig; ze is immers veel te nieuwsgierig naar wat de gewichtig uitziende brief met afzender: ‘Gymnasiumclub Dordrecht’, die aan haar zuster gericht is, wel voor nieuws kan bevatten.

‘Elsbeth, ben je doof? Of...?’

Maar verder komt ze voorlopig niet, want op hetzelfde ogenblik gaan twee deuren open. De éne is vlak bij de trap en als ze zich omdraait, kijkt ze in het verschrikt staande gezicht van haar moeder.

‘Kind dan toch!’ zegt mevrouw De Kok zenuwachtig. ‘Houd toch op met dat geschreeuw door huis. Je weet dat vader les heeft. Net een nieuwe leerling nota bene! Die moet wel een mooie indruk van je krijgen.’

Het laat Noor op dat moment siberisch, of

ze op de nieuwe les van haar vader een goede dan wel slechte indruk maakt. Ze heeft net een glimp van een ijselijk degelijke mantel aan de kapstok opgevangen. Dus... het zal wel weer een of andere stijve boerentrien zijn voor akte Frans. Haar een zorg verder!

Noortje de Kok is altijd gauw met haar oordeel klaar. Trouwens... de brief aan Elsbeth is veel en veel belangrijker op dit ogenblik. Die brandt haar om zo te zeggen in de hand.

Met een kort: 'O sorry, moeder!' is ze de eerste trap af opgedraafd, maar als ze Elsbeth – weer zo akelig evenwichtig en rustig afwachtend – een trap hoger nog ziet staan, schalt haar hoge stem opnieuw: 'Gauw kijken, Els! Het is vast weer een uitnodiging voor een of andere knetterfuij. Wat doe je aan?'

Er trekt een lachje over het gezicht van haar vijf jaar oudere zuster. 'Doordraafster die je bent!' zegt ze, als ze de brief overneemt. 'Het kan immers best wat anders zijn. Of wij, oud-gymnasiasten, eeuwig aan het fuiven blijven!'

'Maak nu maar open!' zegt Noor ongeduldig. En in één adem: 'Zeg, Elsbeth, als jij van 't jaar een nieuwe avondjurk neemt, geef mij dan die oude lila van je. Hij is jou toch te kort

en je weet, ik ben nu eenmaal gek op alles wat naar paars zweemt.'

'Goed hoor!' belooft Elsbeth verstrooid.

Ze is onderwijl voor haar tekentafel neergevallen, pakt doodbedaad – om te krijzen van ergernis, vindt Noor – haar briefopener en kijkt met hoog gefronste wenkbrauwen het korte briefje door.

'Nu?' vraagt Noor. 'Is het...?'

'Ja, toevallig wél deze keer.'

Het verschil in stem tussen de twee zusjes is wel heel opvallend.

'Maar ik ga niet,' zegt Elsbeth dan. 'Ik ben die avond bezet. Geldig excuus!'

Een ogenblik kijkt Noor op naar het zo rustig staande gezicht vóór haar. 'Wanneer is het?' vraagt ze. 'En... waaróm kun je niet? Een andere fuif soms?'

'Jij bent crazy, geloof ik,' zegt Elsbeth een beetje stug. 'Of ik van fuiven aan elkaar hang! Je kunt ze in een jaar op je tien vingers tellen.'

'Daarin ben jij dan crazy,' zegt Noor gevat, 'Maar... van uitnodigingen ervoor in ieder geval wél. Je hebt er de laatste drie maanden wel twaalf gehad, wed ik.'

'Allicht! November en december zijn nu

eenmaal hoogseizoen voor schoolfuiven. Zakt heus wel weer af.'

'Bah! Dat jij nu nooit eens enthousiast bent over zoiets! Ik zou het knal vinden, elke keer als er zo'n brief voor me kwam. Enfin... als je alleen maar op de spinazieacademie kokke-relt, kom je al zó niet in aanmerking voor iets dergelijks. Met een studente van de School voor Beeldende Kunsten leggen ze meer eer in.'

Het klinkt niet aardig en als Elsbeth haar zusje aankijkt, wordt ze getroffen door de onvriendelijke trek op het meestal zo vrolijk staande gezichtje. Even aarzelt ze. Noor is de laatste maanden telkens onaardig tegen haar. Maar dan zegt ze, alweer met iets warmes in haar stem: 'Als vader en moeder het goedvinden, kan ik misschien wel bewerkstelligen dat jij in mijn plaats gaat. Als je...'

Noor is al opgesprongen. 'Ja? Wát als je?'

Maar Els heeft zich weer op haar stoel omgedraaid. 'Och niets!' zegt ze dan. '... Dus je wilt wel? Pas dan meteen dat lila geval van mij even. Volgende week woensdag komt de naai-ster. Als er nog iets aan te veranderen valt, kan ze dat meteen doen. De naden moeten in ieder geval uit gestikt.'

‘Merci! Of ik zelf niet weet dat ik een ton ben, bij jou vergeleken!’

‘Een tonnetje!’ zegt Elsbeth kalm, terwijl ze haar zusje lachend aankijkt. ‘Maar... later word je stellig een stopnaald,’ voegt ze er troostend achter. ‘Eet maar veel appels van de winter.’

Noor luistert al niet meer. Liefkozend glijdt haar hand over de glanzende zijde. Dat Elsbeth zo weinig om zulke dingen geeft! Haast niet te geloven. Ze is al bij de deur, als ze zich vlug omdraait. ‘Zeg,’ vraagt ze, ‘je hebt me nog steeds niet verteld wat je dan wel hebt volgende week vrijdag. Iets in Rotterdam soms?’

‘Nee. Alleen maar aan de Arkelse Onderweg, Dominee Donker wordt zeventig en ik heb al weken geleden met Joke van der Steen afgesproken dat we er iets prettigs van zullen maken.’

Noor is tegen de deur aan gevallen van stomme verbazing.

‘Dus?’ vraagt ze opgewonden, ‘dus... jij laat zo’n knetterfuif eenvoudig overgaan, omdat die dominee toevallig zeventig wordt? Of hij dat de daaropvolgende dag ook nog niet is...! Eer ik van jou iets begrijp!’

‘Ga nu maar passen,’ is Elsbeths rustige repliek. ‘Hier, je vergeet de ceintuur. Als je belooft me vanmiddag niet verder lastig te vallen, zal ik vader en moeder wel bewerken voor jouw gang naar die knetterfuif. Maar nu moet ik werken. Val niet van de trap met je sleepjapon.’

Als Noortje als een onrustig wolkje van de hemel weggevaagd is, blijft Elsbeth stil voor haar tekentafel zitten. Onwillekeurig neemt ze haar geliefkoosde houding aan: handen onder het hoofd, de vingers uitgespreid voor haar ogen.

Het is misschien maar goed, dat niemand op dit ogenblik die ogen kan zien. Want o, ze staan zo droef in het fijn belijnde, regelmatige gezicht. Wel heel anders dan de kijkers van Noor, die óf van levenslust tintelen, óf – wat ze tegenwoordig maar al te vaak doen – fel staan van woede of ongeduld. Ja, de zusjes zijn wel heel verschillend, al hebben ze dan ook dezelfde moeder en al is het gezin zo gaaf, als je maar hebben kunt met kinderen van verschillende vaders.

Vader! Een vertederd lachje glijdt één moment over het meisjesgezicht aan de tekentafel. Nooit zou ze meer van haar eigen vader

hebben kunnen houden dan van deze stiefvader.

Ze kon zich nauwelijks meer iets van haar echte vader herinneren. Maar moeder had vaak over hem verteld en het waren allemaal goede, prettige dingen geweest. En daarom juist... Maar... vader De Kok wás immers ook een schat. Hoe vertrouwelijk kon ze met hem zijn. Haast nog meer dan met moeder, die toch haar eigen...

Och kom, daar zat 't niet in. Van moeder hield ze natuurlijk ook. Maar een van die echt vertrouwelijke gesprekken, nu alweer jaren geleden, had haar haar vader toch wel in een, zeldzaam licht doen zien. Ze wist zich nu nog het hele gesprek te herinneren.

Het was vlak voor het eindexamen geweest. Vader had erop gestaan, dat ze naar de tekenacademie zou gaan. Ze had immers talent. Later verder studeren in Frankrijk en Italië. Ze had het geld er tenslotte voor. Het had haar allemaal een beetje overrompeld. Och, dat haar eigen vader veel geld had achtergelaten, ze had het aanvaard als iets, wat nu eenmaal zo was. Er was in het gezin ook nooit over gesproken, nooit ook onderscheid gemaakt tussen haar en de drie anderen. En

toen, op die gedenkwaardige juliavond, was vader De Kok toch nog van een heel andere kant voor haar verschenen.

‘Elsbeth,’ had hij gezegd, ‘we moeten eens ernstig praten.’ En op haar wat verbaasd kijken: ‘Ja, kind, het moet nu heus. Over een enkele dag doe je je eindexamen – met minstens een tien voor tekenen – en dan breekt je studietijd aan.’

‘Studietijd?’ had ze een beetje verward door zijn direct optreden gevraagd. ‘Wil je me dan heus voor tekenen laten doorgaan? Naar Rotterdam? Maar vader... dat is duur en... als ik nu eens misluk?’

‘Dat laatste kunnen we veilig uitsluiten, dat weet je net zogoed als ik. Het zit je al net zo in het bloed als die oom in Amerika van je. En duur...? Het kan immers allemaal worden betaald voor je, kind! Weet je feitelijk wel hoe rijk je bent?’

Het had haar steeds meer verward. ‘Och, zeg het maar liever niet, vader,’ had ze daarom gezegd. ‘Getallen heb ik nooit erg goed kunnen onthouden en als jij het zegt, zal het wel zo zijn.’

‘Dus dat is dan afgesproken. Na de vakantie naar Rotterdam. Moeder moet er maar

eens met je op uit voor geschikte kamers.'

Verschrikt had ze haar vader aangekeken. In Rotterdam wonen dus? Weg van het gezellige thuis? Geen zomeravonden meer bij de Van der Steens op Arkel? Alleen maar naargeestige huizenblokken in stoere regelmaat. En herrie overal om je heen. Geen natuur, nergens! Een sombere toekomst!

'Schrik je van het toekomstbeeld?' had mijnheer De Kok gevraagd. 'Je zet een gezicht of ik je minstens naar Sing-Sing verbannen wil. Er zijn ook nog wel rustige buitenwijken daar voor mijn natuurkind, hoor. En... om vast aan de overgang te wennen, in de vakantie een reisje naar Zwitserland. Dat lijkt je toch zeker wel, niet?'

Nu werkelijk met stomme verbazing had ze haar vader aangekeken. 'Vader... bedoel je dat we met z'n drieën, moeder, jij en ik naar Zwitserland gaan? Maar... dat is toch veel te duur!'

'Is het ook! Maar niet voor jou alleen. Dat gaat best. Als je niet graag in je eentje gaat, kun je je altijd nog bij een of ander reisgezelschap aansluiten. Heus meiske, het zal goed voor je zijn. Moeder en ik hebben het allang zo besproken.'

'Maar vader! Het geld! En daarna in Rotter-